

Bruksela, 3 lipca 2024 r.
(OR. en)

11929/24

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2024/0146(NLE)

POLCOM 218
FDI 59
ENER 366
ATO 51

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	2 lipca 2024 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2024) 256 final
Dotyczy:	Wniosek - DECYZJA RADY dotycząca przyjęcia przez Europejską Wspólnotę Energii Atomowej porozumienia w sprawie wykładni i stosowania Traktatu Karty Energetycznej między Unią Europejską, Europejską Wspólnotą Energii Atomowej i ich państwami członkowskimi

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2024) 256 final.

Zał.: COM(2024) 256 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.7.2024 r.
COM(2024) 256 final

2024/0146 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

**dotycząca przyjęcia przez Europejską Wspólnotę Energii Atomowej porozumienia
w sprawie wykładni i stosowania Traktatu Karty Energetycznej między Unią
Europejską, Europejską Wspólnotą Energii Atomowej i ich państwami członkowskimi**

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

Traktat Karty Energetycznej (TKE) jest wielostronną umową handlowo-inwestycyjną mającą zastosowanie do sektora energetycznego, którą podpisano w 1994 r. i która weszła w życie w 1998 r. Unia Europejska jest Umawiającą się Stroną TKE¹ wraz z Euratomem, 22 państwami członkowskimi UE (stan na dzień 19 czerwca 2024 r.)², a także Japonią, Szwajcarią, Turcją i większością państw Bałkanów Zachodnich i byłego ZSRR, z wyjątkiem Rosji³ i Białorusi⁴.

W sprawie Komstroy⁵ TSUE stwierdził, że art. 26 ust. 2 lit. c) TKE należy interpretować w ten sposób, iż nie ma on zastosowania do sporów między państwem członkowskim a inwestorem z innego państwa członkowskiego w przedmiocie inwestycji dokonanej przez tego inwestora w pierwszym państwie członkowskim. Mimo to trybunały arbitrażowe nadal stwierdzają swoją właściwość i wydają orzeczenia w postępowaniach wewnątrzunijnych. W dniu 5 października 2022 r. Komisja przesłała Radzie, Parlamentowi Europejskiemu i państwom członkowskim komunikat, w którym poinformowała o zamiarze rozpoczęcia negocjacji w sprawie porozumienia między Unią, Euratomem i państwami członkowskimi, dotyczącego wykładni Traktatu Karty Energetycznej, które obejmowałyby w szczególności potwierdzenie, że TKE nigdy nie miał, nie ma i nie będzie miał zastosowania do stosunków wewnątrzunijnych, że TKE nie może stanowić podstawy postępowania arbitrażowego oraz że klauzula wygaśnięcia nie ma zastosowania. Negocjacje te już się odbyły. Tekst wzajemnego porozumienia uznaje się obecnie za stabilny. Paraflowanie tekstu, sygnalizujące zamknięcie negocjacji, miało miejsce 26 czerwca 2024 r.

• Przewidywane porozumienie

Żadne z postanowień porozumienia nie zawiera żadnych nowości. Stanowi ono odzwierciedlenie orzecznictwa TSUE i jest w pełni zgodne z wrażonym wielokrotnie stanowiskiem Unii, w tym na posiedzeniu jawnym w jurysdykcjach państw trzecich. W motywach porozumienia przytoczono jego historię i kontekst, w tym w szczególności wykładnię prawa Unii dokonaną przez TSUE, oraz uznano fakt, że wydawanie orzeczeń w wewnątrzunijnych postępowaniach arbitrażowych utrudnia skuteczne wdrażanie prawa Unii. W jedynym postanowieniu materialnym (art. 2) określono wspólne rozumienie umawiających się stron w odniesieniu do niestosowania art. 26 ust. 2 lit. c) TKE w stosunkach wewnątrzunijnych, a w związku z tym braku jakiegokolwiek podstawy prawnej dla wewnątrzunijnych postępowania arbitrażowych, jak wyrażono we wzajemnym porozumieniu.

¹ Decyzja Rady i Komisji 98/181/WE, EWWiS, Euratom z dnia 23 września 1997 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnoty Europejskie Traktatu w sprawie Karty energetycznej i Protokołu do Karty energetycznej, w sprawie efektywności energetycznej i związanych z nią aspektów środowiskowych (Dz.U. L 69 z 9.3.1998, s. 1).

² Włochy wystąpiły jednostronnie w 2015 r. Francja, Niemcy, Polska i Luksemburg również wszczęły swoje procedury wystąpienia między grudniem 2022 r. a czerwcem 2023 r., w następstwie których wystąpiły z Traktatu Karty Energetycznej – Francja, Niemcy i Polska w grudniu 2023 r., a Luksemburg 17 czerwca 2024 r.

³ Podczas nadzwyczajnego posiedzenia Konferencji Karty Energetycznej, które odbyło się 24 czerwca 2022 r., cofnięto status obserwatora Federacji Rosyjskiej.

⁴ Podczas nadzwyczajnego posiedzenia Konferencji Karty Energetycznej, które odbyło się 24 czerwca 2022 r., cofnięto status obserwatora Białorusi oraz tymczasowe stosowanie TKE przez Białoruś.

⁵ Wyrok w sprawie République de Moldavie/Komstroy, C-741/19, EU:C:2021:655.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Wyrok w sprawie Komstroy nie był przestrzegany przez trybunały arbitrażowe, które konsekwentnie nie zrzekają się swojej właściwości ze względu na brak ważnej umowy o arbitraż, w związku z czym orzeczenia arbitrażowe były i są wydawane w sposób sprzeczny z zasadami Unii Europejskiej i Euratomu. Orzeczenia te są często przedmiotem postępowań egzekucyjnych, w tym w państwach trzecich. Istnieje ryzyko wystąpienia sprzeczności między traktatami UE a TKE według interpretacji niektórych trybunałów arbitrażowych, która w przypadku potwierdzenia przez sądy państwa trzeciego przekształciłaby się faktycznie w sprzeczność prawną, ponieważ wyroki trybunałów arbitrażowych naruszające prawo Unii funkcjonowałyby w porządkach prawnych państw trzecich.

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału ryzyko sprzeczności prawnej może powodować niezgodność umowy międzynarodowej z prawem UE. Zdaniem Komisji, aby TKE był zgodny z traktatami UE, należy wyeliminować wszelkie ryzyko wystąpienia sprzeczności. Polityka energetyczna Unii musi obejmować zapewnienie zgodności z orzecznictwem TSUE i unikanie sprzeczności między TKE, aktem prawa Unii, a TFUE i TUE. Biorąc pod uwagę stanowisko trybunałów arbitrażowych, ważne będzie, aby odpowiedzieć na to ryzyko z perspektywy prawa międzynarodowego. W tym celu Komisja wynegocjowała porozumienie między Unią Europejską, Europejską Wspólnotą Energii Atomowej i ich państwami członkowskimi w sprawie wykładni i stosowania Traktatu Karty Energetycznej

Porozumienie to jest środkiem niezbędnym do osiągnięcia celów unijnej polityki energetycznej, jak wyszczególniono powyżej. Traktat Euratom nie przewiduje niezbędnych uprawnień. Należy zatem przyjąć decyzję upoważniającą do podpisania porozumienia w imieniu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej na podstawie art. 203 EURATOM.

• Proporcjonalność

Europejska Wspólnota Energii Atomowej jest także umawiającą się stroną TKE, a co za tym idzie to do Rady i należy decyzja, czy Euratom powinna stać się stroną umowy dotyczącej wykładni tego traktatu. Istniejące orzecznictwo TSUE i liczne interwencje Komisji przed trybunałami arbitrażowymi i sądami państw trzecich nie były wystarczające do zapewnienia skutecznego wdrażania prawa Unii i wyeliminowania ryzyka sprzeczności między TKE a TFUE i TUE. Aby akt prawny mógł mieć pożądany wpływ na praktykę decyzyjną trybunałów arbitrażowych, musi być aktem prawa międzynarodowego. Komisja jest zatem zdania, że właściwą odpowiedzią jest przyjęcie instrumentu w formie porozumienia między stronami dotyczącego wykładni traktatu.

3. WPŁYW NA BUDŻET

Brak

4. ELEMENTY FAKULTATYWNE

Na późnych etapach negocjacji w sprawie porozumienia poruszono kwestię ewentualnego złożenia oświadczenia dotyczącego skutków prawnych wyroku w sprawie Komstroy, aby już teraz sformalizować wspólne rozumienie odzwierciedlone we wzajemnym porozumieniu. Komisja podpisała to oświadczenie w imieniu Unii.

Wniosek

DECYZJA RADY

dotycząca przyjęcia przez Europejską Wspólnotę Energii Atomowej porozumienia w sprawie wykładni i stosowania Traktatu Karty Energetycznej między Unią Europejską, Europejską Wspólnotą Energii Atomowej i ich państwami członkowskimi

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 203,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego⁶,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W sprawie Republika Mołdawii przeciwko Komstroy, C-741/19, TSUE stwierdził, że art. 26 ust. 2 lit. c) TKE należy interpretować w ten sposób, iż nie ma on zastosowania do sporów między państwem członkowskim a inwestorem z innego państwa członkowskiego w przedmiocie inwestycji dokonanej przez tego inwestora w pierwszym państwie członkowskim.
- (2) Mimo to trybunały arbitrażowe nadal stwierdzają swoją właściwość i wydają orzeczenia w postępowaniach wewnątrzunijnych, rzekomo opierając się na art. 26 ust. 2 lit. c) TKE. Zdaniem TSUE każdy taki wyrok trybunału arbitrażowego należy uznać za niezgodny z prawem Unii, w szczególności z art. 267 i 344 TFUE. W związku z tym wyrok taki nie może wywołać żadnych skutków i tym samym nie może być wykonany w celu wypłaty przyznanego na jego mocy odszkodowania
- (3) Wydawanie takich orzeczeń w ramach wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych utrudnia skuteczne wdrażanie prawa Unii. Istnieje ryzyko wystąpienia sprzeczności między traktatami UE a Traktatem karty elektronicznej według interpretacji niektórych trybunałów arbitrażowych, która w przypadku potwierdzenia przez sądy państwa trzeciego przekształciłaby się faktycznie w sprzeczność prawną, ponieważ wyroki trybunałów arbitrażowych naruszające prawo Unii funkcjonowałyby w porządkach prawnych państw trzecich.
- (4) Zgodnie z orzecznictwem Trybunału ryzyko sprzeczności prawnej może powodować niezgodność umowy międzynarodowej z prawem UE. Należy wyeliminować ryzyko sprzeczności prawnej. Do osiągnięcia tego celu powinno przyczynić się przyjęcie instrumentu prawa międzynarodowego określającego wspólne rozumienie sygnatariuszy w sprawie niestosowania art. 26 Traktatu Karty Energetycznej jako podstawy wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych.
- (5) Komisja, w imieniu Unii Europejskiej i Euratomu, oraz państwa członkowskie pomyślnie zakończyły negocjacje w sprawie warunków takiego porozumienia. Wspólne rozumienie zawarte w tym porozumieniu zostało powtórzone

⁶ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

w oświadczeniu z dnia 26 czerwca 2024 r. w sprawie skutków prawnych wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Komstroy i wspólnym rozumieniu braku możliwości zastosowania art. 26 Traktatu Karty Energetycznej jako podstawy dla wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych.

- (6) Należy zatem przyjąć porozumienie z zastrzeżeniem jego podpisania w późniejszym terminie,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Niniejszym przyjmuje się zawarte w załączniku porozumienie, z zastrzeżeniem jego podpisania w imieniu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej.

Przewodniczący Komisji zostaje niniejszym upoważniony do wyznaczenia osoby lub osób umocowanych do podpisania tego porozumienia w imieniu Unii.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja wchodzi w życie z dniem jej przyjęcia.

Sporządzono w Brukseli dnia r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*